

Inhalt:

Jahrbuch

der

Jüdisch-Literarischen Gesellschaft

(Sitz: Frankfurt a. M.)

XIX.

Digitized by Touro College Libraries

For Project Zikaron

www.zikaron.tourolib.org

2018

Frankfurt a. M.

J. KAUFFMANN

1928

תקנות הח"ק דקהל שטייניץ במדינת מעהרין, כתב יד י"ל
מאת חיים פלעש אבד"ק קוניץ, אייבענשיץ וקראמויא במדינת מעהרין.

* * *

קורא מראש.

תקנות החבורא קדישא אשר יראו בזה אור עולם היו טמונים ועצורים עם
כתבים מכתבים שונים בין פנקסי קהל עדת שטייניץ. בעת קהלה קטנה ואנשים
בה מעט, ומלפנים עיר ואם בישראל, אנשי שם גדולי ארץ וחקרי לב ישבו שמה
על כסאות למשפט. שם מקום Ostroh, מקדמת דנא (Stanicz¹), ואח"כ קראו
אותה Ungarisch Ostra, ובלשון כנען Uh. Ostra, אבל בין חכמי עמנו מן
יום הוסדה עד היום הזה שטייניץ שם המקום. — שני נוסחאות מתקנות החבורא
קדישא דגמלות חסדים חסד של אמת שעושים עם המתים בלי תשלום גמול, המה
אתי בכתובים. הראשונות, נתיסדו מימי קדם, ונתחזקו בשנת תש"ו (1655) על שני
עמודים קלף עור, כתובים משני עבריהם, ושניות לאחד מעמודי העולם, על קלף
עור, לזכרון תחת טבלא של זכויות, כדי שיתקיים בו וראיתם אותה, לאות לבני
הח"ק הם משנת תמ"ה לפ"ק. והמ"ל לא בא לתקן ולחדש דבר, רק הצנתי לך
ציינים, הערות, מראה מקומות ובאורים תחת השרטט. וראית את מוריד מי ומי הם,
ובאיהו מקום כבר נזכרו לטובה. וטרם אשים קנצי למילין עלי להביע תודה
וברכה לאיש יקר רוח מו"ח אברהם קארנפייץ נ"י, סופר הקהל ומנהל צעירי ישראל
על ברכי התורה והיראה באוננו. אסטרא, אשר עשה עמדי אות לטובה להמליץ
בעדי אצל ר"ט קהל אסטרא, להביא ברכה לביתי, ה"ה תקנות הח"ק ופנקסי הח"ק
והצדקה.

* * *

שמעו מלאכים האיזנו רוזנים

קימו וקבלו עליהם חבורת הקברנים שלימה אמוני ישראל שומרי אמונים.
המחכים לעת הקיצו וירוננו עפר שוכנים ומחה ד' דמעה מעל כל פנים רבים ישתו
לא לימא (2) בשום פנים כאשר ניעדו יחדיו בהתאספם הקברנים חבורה קדישא

(1) כבר במאה הוד" נודע שם המקום Stanicz, ראה Dr. Gustav Trautenberg, Die Chronik der Landeshauptstadt Brünn, II S. 92.

(2) מס' כתיבת ח:

כולם אנשים אנשי שם יצו בידעת כולם כאחד ענו ואמרו בהסכמה מנוי וגמורה
לאשר ולקיים את כל תוקף האגרת הזאת בלי מחסור דבר כי כן יבורך גבר " "
ראשית דבר יראת ד' תוסיף ימים. נדר גדול נדרו לאלקי ישראל וממנו לא יזוע
ימי היותם על האדמה כל איש ואיש מהחבורא נתן יתן מדי חודש בחדשו ששה
(¹ פשי) לבנים והנבאים יגבו המעות בכל ר"ח לצדקה דהחבורא לקנות הקרשים
לצורך הארון. והמה יעשו ויתקנו ארוננו של מת כסדרן לאות ולזכרון, ואבינו
אב ופטרון ישובת מעלינו אף וחרון, ואילם בשיר ירון...
למען ירבו ימיכם הדבקים ביי' חיים כולכם, כי הולך אדם אל בית עולמו וסבבו
הסופדים מחויב הנבאי הוא המאסף תיכף לאסף את כל בני החבור' לעשות ארון
ולבחור לו מקום קבורה הראוי לאיש איש לפי רוב חכמתו ותורתו לחצוב לו
קבר ולא יועיל שום תואנה ושענת אונסא חלישת הגוף למאן דהוא מבני החבורה
לבלתו ללכת מיד בקראו השמש כ"א חייב לשכור אחד המתעסק במקומו דוקא,
או בני החבור' יצו כשירצו להתעסק תחתיו בראותם אנוס הוא יתן להצדקה
שני גדולים² לבנים, אמנם אל ישיאו ודון לבו להוציא את עצמו מן הכלל.
המצוה הבאה לידם אל יחמיצו אותה שהחזיקו במצות חסד של אמת כאשר היה
מלפנים, לכלתי הסג גבול עולם אשר גבלו ראשונים, ומחה יי' דמעה מעל
כל פנים."

כעד אחזות קבר וקרשי הארון הי' זה שכרם נקוב וקצוב לצדקה מחציתו
בעד הקרשים, ומחציתו בעד מקום קדוש' הקבורה, דהיינו הנפל עד בן חודש
לא יתן מאומה, ומבן חדש עד בן ארבעה שנים הרי זה יותן שמונה גדולים
לבנים, ובן ארבע עד בן שמונה יתן שנים עשר גדולים לבנים. ובן שמונה עד
בן שלש עשרה שנים יתן ששה עשר גדולים לבנים. ומבן שלש עשרה עד
כי יחי' אלף שנים פעמים הרי זה יותן עשרים גדולים לבנים, עליו אין להוסיף
וממנו אין לגרוע. ואשה שוה לאיש לכל עונשים שבתורה, כי יבא לנו צדק
מורה ובלע המות לנצח כשורה."

קרוצה לפרוש אל יפרוש להוציא את עצמו מן הכלל החבורא קדישא יצו לעולם
ולא כל הרוצה ליטול את השם ולמנוי לתוך המנוי' של החבורא יצו אינם
רשאים לקבלו כ"א מדעת ורצון כל בני החבור' כולם כאחד יענו ויאמרו לקבלו
ואפילו אחד מן החבור' כקטן כגדול תשמעון, יכול למחות כשהוא נותן טעם
לשבה החבורא או טעם לפנס את האיש ההוא, והוא לא אויב ולא מבקש רעתו,
ישמעו לו, ובלבד שיכוון לבו לשמים ויהיינו מיומים..

אמנם אחד מן החבורא שימות וקם בנו תחתיו לו משפט הגאולה וירושה
לאחד מבניו ההולך תמים לבוא לתוך החבורא, מבלי לקחת ממנו מאומה מעות
הקדמה, ולא יתמנה להיות גבאי תוך שנתיים יהיה מי שיהי' ביום השלישי יקימי
ונחיה.

(¹) פשיט = Pfennig, לבנים, לבן Zanz, Zur Geschichte und Literatur, S. 548 u. 564.

(²) גדולים = Groschen מל' גדול, grossi, gros Zanz, ibid. S. 569.

נִמְנָנוּ וגמרו לחדש שני גבאים מדי שנה בשנה בכל שושן פורים ⁽¹⁾ תמידין בסדרן דרך חוק ולא יעבור המועד, והגבאים שיתרשלו מלהתאסף להתחדשות הגבאים בזמנו יוקנס אחד ר"ט בלי פקפוק והאיש אשר ימרה לשנות את הסדר העשיית ההתחדשות הגבאים לקנס ג"כ בעד א' ר"ט בלי הנחה, כי כן נהיגי בסדר נכון לכתוב כל אחד את דעתו לשם שמים מי ומי שראוי לכך להיות גבאי בפתק מיוחד, ושם בסתר כל אחד את פתקו בקלפי ואינו רשאי לגלות את דעתו ופתקו לזולתו, וטורפס בקלפי ומי ומי שיבחר הוא הקדוש אשר יעלה ע"פ הרוב דיעות ואילו ישמעון בני החבורה על פיו יצאו ויבאו כל השנה בענין סדר העבודה נכון לשרת בקודש ההתעסקות בזה אחד זה, ולא ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד וינהגו לחלוק כבוד זה לזה, והגבאים מחויבים לרשום ברשום כתב אמת ההוצאות והכנסות של כל השנה זה לעומת זה בלי העלים דבר מראשית השנה ועד אחרית השנה, אשר אחת לאחת יעלה לחשבון צדק ואמת אשר יתנו הגבאים לעיני כל החבורה יצו שעת ההתחדשות הגבאים. ומה שיעלה במצודת החשבון יהי מונח בקופסא למשמרת, ולא יעשה ישראל שארית, ומנון יהיה אחרית."

האיש אשר יעשה בודון לעבור על אחת מהנה כולה או מקצתו ולבלתי שמוע אל הגבאים בסדר הנכון, רשאים בני החבורה יצו לקנסו כפי הנראה בעיניהם וכה"ג חל החיוב על הגבאי ליתן הקנס מכסאו כשיעלים את עיניו מן מאן דרחים ל"י לבלתי לתבוע ממנו קנס או משכון מן העובר על אחת מהנ"ל הן במרד או במעל, ויחיש תחיית מוריד שאול ויעל. . . .

משמרת למשמרת המעות של צדקה דהחבורה מנוי וגמורה שאין הגבאי רשאי להלוות למאן שהוא כ"א על משכנות בטוחים ומספיקים ובטרם כלות השנה מחויבים הגבאים להוציא מאשר נושה בם הקרן והרווח כפי אשר תשיג ידם בכל אשר תמצא ידו לעשות בכחו יעשה הנושה בו, ובאם המצא תמצא שהלווה מעות צדקה על משכנות בלתי מספיקי לקרן ורווח הרי הגבאי נכנס תחתיו ועליו לשלם את הכל מטיב כספו מכיסו וישלם מביתו, אולם להחזיק יד עני ואביון ולעשות חסד להטיב לטובים ולירשירים בלכותם לפי תואר הענין עסק מצוה יכולים ורשאים הגבאים יצו כפי הנראה בעיניהם וכיכלת ידם להושיע לו במה דאפשר ותחשב להם לצדקה, תצל ממות ושאל עמוקה. . . .

וכהא סליקנא ונחיתנא יקרא דחיי ושכני קאמינא, איש איש כי יבטא בשפתיו להרע בדברי עתק ובוז יבזו לבני החבורה קדישא יצו אשר לא יהי לרצון להם על הכלל כולה יצא לדבר דברי עיקש ופתלתול על כל החבורה בענין עסק מצוה התעסקות שלהם. הרי זה נקרא לועג לרש חרף עושיהו, ענש יענש כאשר יושת עליו בפלילים ויכולים החבורה יצו לתבוע ממנו משכון עד סך שני ר"ט ⁽²⁾

(1) סעודת מרעים בני הח"ק מונבלת, בתקנת הח"ק משנת ז"ת (1657), בבאסקאוויץ וברויסטיץ על שושן פורים, אבל התחדשות הגבאים ע"פ תקנת באסקאוויץ בחה"מ סכות, וברויסטיץ בחה"מ פסח מדי שנה בשנה, M. f. R. G. u. W. d. J. Jahrg. 70, S. 172.

(2) ר"ט = רייכסמאלער.

בלי שום שאלת רב ומושל ומנהיג בהיות כאשר יודע את אשר דיבר סרה וורה ברורה. והמשכון יהא מונה בידם עד אשר יוציא משפטו לאורה. ורשאים להתרים את אשר ימרה את פיהם עד אשר יניח משכון. כי בן נכון, לומר ללועג לרש עושיהו הרף, תאמר למלאך ירך תרף.

אחרי רואי תקנות קבועות שנו כאן אשר כבר היו לעולמים רובם ככולם מימי קדם בין חבורת הקברנים יצ"ו המתחזקים בחסד של אמת לכבוד אל הנאדר בקודש כולם ברורים הדברים ואין זה חדש, המיוסדים על אדני קודש, וכיון דדש דש, בכך כזה ראה וקדש, והמחזיק יתברך מהנקדש והנערץ ונחש ישכנו לגדר פורץ ויחיש גאולה דודי דומה לצבי רץ, ויציצו ויפרחו מעיר כעשב הארץ, המדבר בצדקת ה' ביו' ג' טוב אייר שכר טוב תטול⁽¹⁾ נאם⁽²⁾ משה בלא"א הקדוש הר"ר אלחנן זלתי"ה פירד' חונה פה ק"ק שטייניץ. —

אף שדברי הנ"ל אינן צריכון חיוזק מ"מ לרווחא דמלתיה באתי לאשר ולקיים ככל הנ"ל וכל המקיים דברים אלו יזכו לחוות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וכבוד אומר כולו המדבר באמת וצדק היום יום ג' בר"ה ניסן ת"ט לפ"ק, נא⁽³⁾ ישעי' בן הגאון הגדול מהר"ר שבתי שעפטל סג"ל הורוויץ החונה פה ק"ק שטייניץ. —
באשר ששנתי וקראתי היטב הדק אלו התקנות המבוארים למעלה הנכוחות וישרות וקבועים במסמורות אינם צריכון חיוזק שוב כאשר כבר תלו וזיינתם עליהם שני שלטי הגבורים רק ליתר חיוזק באתי על החתום לאשר ולקיים את כל הדברים כי קיימו וקבלו עליהם מחדש ויהי חלקי עמהם במצוה זו לשם שמים הש"י יצילנו מכל צרה וועם ונוכה לנביא וחזקה, ומחזה שדי נחזה, היום שנכפל בו כי טוב בר"ה ניסן תך ל... (הק' יואל בלא"א מהר"ר שמואל זצ"ל מקראקא חפ"ה ק"ק שטייניץ. —

(1) תטול = תמו לפרט, 1655.

(2) בשנת ת"י כבר כהן לפאר בשטייניץ, בשנה זו מצאתי בתקנות ק"ק גאיא סימן נב: היום יום ה' ר"ח מרחשון תבנה הבית לפ"ק (= 7. X. 1649) נאם משה בלא"א הקדוש הר"ר אלחנן ז"ל פירדא חונה בק"ק שטייניץ. משנת 1667—1665 ה' אב"ד ור"מ במדינת באמבערג, וחתם: חונה פה ק"ק צעקונדארף ורובץ תחת משאי במדינת באמפורג, Dr. A. Eckstein, *Gesch. d. Juden im ehemaligen Fürstbistum Bamberg*, 1898, S. 162 - 163.

והרב דר' עקשטיין מצא כתיב בפנקס ההזכרות מצעקונדארף: י"א א"נ ר' חיים בן ר' משה ואת נשמת ר' מאיר בן ר' אלחנן שהלכו לעולמם בעכיר שמסרו נפשם על קדושת השם וכשביל שסבלו יתן להם חסד"ה שכרם וכו'. אכן בפנקס הנ"ל לא נזכר ר' אלחנן בתואר "הקדוש".

(3) ר' ישעי' בן הגאון שבתי שעפטל (אשר שמו כשם זקנו הגאון מו"ה ישעי' מחבר ס' של"ה) ראשית ממלכתו ה' בשטייניץ, יאח"כ ה' אב"ד ור"מ בלייפניק, ובשנת תלח נתקבל לרב בפראנקפורט על נהר מיין, M. f. G. u. W. d. J. Jahrg. 14, S. 91; Horovitz M., *Frankfurter Rabbinen*, II, S. 59; Löwenstein, *מפתח החסכמות* No. 1323.

(4) בשנת תל"ב ה' אב"ד ור"מ בקרומניץ Jahrb. d. j.-literar. Gesellsch. XVII, S. 61.

חסד ואמת נפגשו ופגעו בני חבורה קדישא דקברנים, להעתיק תקנות אלו הישנים. המקויימים מגאונים ארץ הרבנים, ולהוציא משין לחדש תקנות הקדומים שהיו קרועים ובלועים דלות תואר ורעים ולמען יעמוד ימים רבים ולדורות העתקתם מלה במלה אות באות וזוכה כולם בנועם ה' לחזות ולעת אשר יקיצו וירונו שוכני עפר וה' יעשה עמנו לטובה אות, ויראנו נפלאות במהרה אותנו לפדות יום ג' דסדר בשנת **כיוכל הזאת** תשובו איש אל אחוזתו לפ"ק. נאם בנימין וואלף בא"א הקדוש הר"ר תנחום כהן ה"ד ש"ן ונאמן דק"ק שטייניץ לע"ע.

וכאשר נועדו יחדיו בהתאספם קדישא החבורה עלתה בהסכמה מנוי וגמורה כה"ה פסח תפ"ל בהתחדשות אלופים הנבאים נבחרו בתמים דעים את ה"ה האלוף הר"ר אהרן בהמנוח הר"ר משה ז"ל וחד דעימי ה"ה כמ"ר מאיר ב"ד ז"ל מדעת כולם כאחד ענו ואמרו להעתיק את התקנות הנ"ל הישנים המטושטשים לעשותן חדשים וקימו וקבלו עליהם לאשר ולקיים את כל הכתוב בכתב הרשום, גם נרשמו פה שמות האנשים, כל אחד מבני החבורה יצ"ו אשר הם חיים על האדמה שמחים וישימים.

ואלו הן

הר"ר מגדל ברין, הר"ר ליב סג"ל, הר"ר אהרן בר"מ, כ' ליובל ב"ה, כ' מאיר ב"ד, הר"ר יוסף ב"מ, הר"ר גבריאל סג"ל, הרשל באב"ד, איצק בר"ש, ועליג בר"ש, הרשל ב"ל, יוסף בר"מ, הר"ר אורי, יוסף כמחור"ר אביגדור סג"ל, ולמן בר"מ, כ' אברהם כהנ"י, ה' אברהם בר"י, כ' מענדל סג"ל, הר"ר משה ב"מ מאיר חזק, מהר"ר יחזקאל ברין, הר"ר ר' זעקל בר יונה גלטה⁽¹⁾, התו' מו"ה הרשל איג"ר, האלוף הר"ר איצק במחור"ר אהרן ז"ל, המשכיל ה' ליוב ב"ר אורי ז"ל, התו' הר"ר שלום בהרב אב"ד גרין, האלוף הר"ר שמעי' ט"ה יצ"ו, התורני הר"ר מיכל בר"ש ר"ה יצ"ו, התורני הר"ר פנחס פרצווי סברודא⁽²⁾, התורני הר"ר אהרן בהרב זצ"ל, כ' שמעון ב"ר ליוב פוקס, כ' אבלי האן סג"ל, ר' אהרן ב"פ פרצוא, מרדכי ווינטר, אברהם שטרויס, מאיר בר"ש ווייס, כ' שלמה חילין, כ' אהרן ליוב נוסבוים, האלוף הר"ר משה ברי"ל זינגער, כ' יוסף דאנאט⁽³⁾, דוד הירש, ר' יודא ווינטר, האלוף הר"ר שלום ברא"ק

⁽¹⁾ שם מקום Klattau במדינת פוהם, וכשפת עמנו גלטי, גלאטי, ר' Hoek משפחות פראג דף 69, ומו"ה יצאו שמות המשפחות Glate, Glattau, Glattauer.

⁽²⁾ ר' למטה דף 80; הוא בן הרב יודא אברהם מפרצווא בנגרונג. ח"י יודא אברהם מצאתי על פסק בית דין בפנקס נא"א דף צה מיום ג' יח' חשון העב. הר' שר המסכים על ס' תולדות יעקב, באר יצחק, באר טוב, ר' מפתח ההסכמות Herzog; Löwenstein, No. 1871, קורות בתינו דף כה.

⁽³⁾ Donat בנוי לשם דן, שם משפחת דאנאט מצאתי בבאסקאוויץ, פרוסטיק, טאבימצינא ובשטייניץ, כולם מיוצאי חלצי של דן יעקב באסקאוויץ, ר' Wachstein, Inschriften I, S. 477.

ווינטר, בה בערל בר' זעקל שוים¹), הת' ה' זנוויל ברוף²), ר' משה דושאק, שמע'י אדלער, ר' מענדל פיקסל, ר' זנה ברג' טוים, מרדכי הרש בר'ש לאנג, אברהם בר'ק, שיין, בה' פרדמאן³), שמואל קרעבס, ר' שמעון כ"ץ, ר' שלמה זוממער, ר' הרש טאסאף, ר' יעקב שטרוים, ר' אנשיל כ"ץ, ר' שמואל זינגער ר' יודא בר'ש ווינטר. —

* * *

כולנו בני איש אחד נחנו גומלי חסדים:

מעמיד העולם אחד משלשה עמודים:

המה אשר קורא א' לשרידים:

תקנות קבועות שנו כאן אשר קימו וקבלו עליהם ועל זרעם מגויה וגמורה. מכל בני החבורה קדישא אנשי גומלי חסד ואמת פה ק"ק שטייניץ יצ"ו. לאשר ולקיים את כל תוקף דברי האגרת הזאת בלי מחסור דבר ולא חצי דבר וכי כל עוד רוח איש באדם היותם חיים על האדמה לאיהו אחד מבני החבורה יצ"ו וקו"י יתלופו כה יעלו אבר כנשרים ותתחדש נעורים. עד כי יבא הנלי המבשר על החרים. האנשים השלימים ותמימים דחבורה יצ"ו

ואלו הן

הדבקים ביי חיים כלכם!

אם הולך אדם אל בית עולמו דר אנגעזאגט ווערט להגבאים מהחבורה יצ"ו מחויבים הגבאים תיכף צו שיקן השמש שלחם לבני החבורה דו קיינר חוץ לקהלה טאר פאר וויינין און טוויץ כולם כאחד קומן לטהרת המת הננוע ודוקא להתחלת הטהרה, ומי שיאחד מלבא לאחר התחלת טהרת המת הרי זה יוקנס לצדקה דחבורה ארבעה גדילים לבנים בלי הנחה כלל.

אשר נבלו ראשונים וקצוב לתחבורה מימי קדם כל תינוק ותינוקות עד בני שתים עשרה שנה הרי זה יתן ה' גדולים לבנים לצדקה, ומשנים עשרה שנה ואילך יתן תשעה גדולים לבנים ואשה שוה לאיש בן יחי' וכן יקום העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט תורה אחת לכל בני קהלתנו יצ"ו. דאן מן קיינס דארף שאצין זולת איש נכרי שאינו שייך לבני קהלתנו, או הרשות בידם צו שאצין לפי דאות עיני הגבאים, והרשות ביד הגבאים להוציא משכון מקרובי גאולי המת ולענב תחת ידם ורשותם ולעת הצורך מבריה צו ויין לפדות את המשכנות או למוכרם. **הגבאים** מהחבורה גיה הנ"ל מחויבים לפקח פקוח נפש להשגיח בהשגחה פרטית על החולים בים בין עני בין עשירים ולבקר החולים בכל יום ועיפ' שני חמישי. ואם איש עני הוא ואין ידו משגת להשיב את נפשו משלו הרשות ביד

¹ טוים שם מוסם, ומיטש המקום יצאי שם משפחות Taus, Tausk, Taussig, Taussing.

² אפשר ששם משפחה Brief יצא מראשי תיבות בן ר' ב'.

³ פרדמאן = פרדמאן סטוי ליטמחה פרעזמאן סטוי לטלוב, ר' אהרן שם מר' שלמה גאנצפריער דה סבו.

הנבאים לפי ראות עיניהם להספיק לו מתוך החבורה די מחסורו אשר יחסר לו ובאם שהנבאים בעצמם אינו באפשרי להיות כלו בביתם, יבחרו אחד מתוך החבורה שישניח על החולה להשיב את נפשו ולהושיע כמה דאפשר, ולצדקה יחשב לו. . . .
וכיון השבת מחוייבים להגיד לכל בני החבורה שכולם כאחד יאספו יחד וילכו לבקר את החולה בשעה שמוזמרים ברוך שאמר או תחלת פסוקי דומרה. אמנם מי שאויב לחולה ההוא ומבקש רעתו אינו חייב לילך לבקרו. וזולתו העובר מלילך עם החברה לבקרו יוקנס שתי גדולים.

אחד מן הנבאים או שנים שהעלימו הקנס כמרד ובמעל לאחד מבני החבורה ההוא הרי הוא או המה מחוייבים ליתן קנס מחמת האיש ההוא שחייב קנס בלי פקפק אם לא שיאמר טעם נכון ומוספק שלא הי' חייב מאומה לענינו.

מר"ח ניסן הסמוך ת"ט וילך וכן בכל ר"ח מחוייב כל אחד מבני החבורה יצו ליתן לתוך הצדקה שלשה פשוטים לבינים והנבאי יחזרו וילכו תדיר מידי חודש בחדשו לגבות אחד ציל הגיל מכל איש ואיש לכל יאחר לשלמו. והנבאים אשר יתרשלו מלגבות או לא יעמוד אחר במקומו ובחריקאו לגבות תמידין כסדרן בכל ר"ח מחוייב לשלם מכיסו התרשלותו וגם יתן קנס שני הגדולים לבינים. " " "

הרצפה לפרוש את עצמו מתוך החבורה אל יפרוש את עצמו בשום תואנה בעולם, אף אמנם החבורה אין הרשות בידם לדחות שום אדם ולהפרישו מהחבורה באמרים שבושים ממעשיו, כ"א ע"פ עיון היטב הדק בצירוף הרב וב"ד הצדק. " " "

מי האיש אשר נדבה רוחו אותו ללכת בדרך טובים לדבק ולבא בתוך החבורה בנפש הפיצה. מחוייבים הנבאים לאסוף את כל בני החבורה ויכוין ויאמר כל אחד דעתו לשם שמים. ואז אם יה' לאיש ההוא הסכמה מנויה ונמורה מרובא דמינכרא דהיינו שיהי לו שני הן יותר מהלאוין. אז ישאו ויתנו החבורה באמונה לפי מעשיו מה שיתן מעות הקדמה לפי הנכון להקל או להחמיר עליו, אבל לא להחמיר עליו מליתן יותר משני ר"ט מעהרריש ולא להכביד עליו ביותר. אכן פחות משני ר"ט מעהרריש אינם רשאים ליקח הנבאים כ"א ע"פ הכרע רוב חכמתו ותורתו ומעשיו. ונהגו להקל עליו ולקבלו בסבר פנים יפות אכן דיעה אחת שיתרבה לומר הן יותר מהאומרים לאו לא יכריע לקבל מאן דהוא לחבורא קדישא יצו. —

אמנם כן יתר שאת ועוז נתונה לבני החבורה יצו שבני אחד מבני המיוחדים השומר דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וירצה לדבק ולבא לתוך החבורה בחיי אביו ויש לו רק דעה אחת של הן המסכימין עליו יותר מעל הלאוין אף גם שאין לו רובא דמינכרא, הוא הנבחר לתוך החבורא ולא יתן מעות הקדמה רק אחד ר"ט מעהרריש " " "

אולם אחרי מות אביו שבחיי חייו הי' מבני החבורה לא משפט הנאולה והירושה מחוייבים לבא לתוך החבורה אחד מבניו ראשון ההולך בתום לבנו ובישרו ויתן רק הצי טאליר מעהרריש ותו לא מידי ואין צריך רוב על המנין. " " "
איוזה פנוי שעדיין לא נשא אשה שבתוך החבורה לרצון להם אין הרשות בידו ולהגיד דעתו הן לענין עשיית הנבאים והן לענין לבא לתוך החבורה עד שיהי נשוי אשה.

גם החיוב על אחד מבני החבורה לומר תהילים בכל שבת וי"ט ולא שום אדם אחר כלל ובאם שיש אחד מבני החבורה בבה"כ ולא יאמר תהילים אזי מחויב ליתן קנס חמשה לבינים וכן כל הקדישים הנמכרים אחר אמירת תהילים הכל שייך לצדקת ג'ה והגבאי מחויב לגבות את מה שניתן בעד הקדישים.

משמרת למשמרת מעות הצדקה החבורה יצ'ו יהיו הגבאים מזהירים ועומדים עד מאוד שלא להלוות שום פרוטה לשום אדם בהיתר כנהוג⁽¹⁾ כ"א דווקא על משכנות בטוחים של כסף וזהב או על שאר הפיצים העומדים למכור מיד ליד ולא ילוו לשום אדם על⁽²⁾ ממדני כ"א ע"פ הסכמה דווקא של רוב בני החבורה יצ'ו. ואחד מבני החבורה שיתן משכנו כנ"ל הוא קודם לאחר ואחד מן הגבאים שיצטרך ללוות במשכנות כנ"ל מחויב גבאי השני דווקא לצרף אותה עמו הסכמת אחד ממוחדי החבורה יצ'ו ואין הרשות ביד גבאי ללוות להגבאי חבירו אף על משכנות מדעת עצמו לבדו. והמשכנות יחיו מונחים ברשות הגבאי השני תמיד והגבאי או שניהם אשר לא שמרו ללכת בדרך הנ"ל ישלם הכל מכיסו ומכספו כי הוא נקרא פושע וגם יוקנס בכלות שנתו של הגבאות כאשר יושת עליו בפלילין כנראה להחבורה בצירוף הרב ואב"ד וב"ד.

בכל שושן פורים מידי שנה בשנה בקנס חצי ר"ט על כל גבאי בלי הנחה בעולם מחוייבים הגבאים לאסוף בני החבורה ולהתחדש גבאים כנהוג וקודם התחדשות מחוייבים החבורה ליתן חשבון צדק מהגבאים על הכנסות והוצאות ולחשוב זה לעומת זה מראשית השנה ועד אחרית שנה וכן מחוייבים הגבאים? לכתוב הכל כל השנה רשום בכתב אמת ולאחר התחדשות יתן כל אחד מבני החבורה כפי נדבת לבו הטוב העשיר לפי עשרו, ומתן אדם ירחיב לו, לעשות משתה ושמחה בימי הפורים האלה.

כל הפושט יד לעשות לו סיעו לאיזה דבר מצוה או להכנסת כלה וכיוצא בזה לא יעשו הגבאים דבר כ"א בדעת ומרצון רוב מבני החבורה יצ'ו אבל יכולים ורשאים הגבאים למי שהשעה צריכא לכך לעשות לו איזה הלוואה בחסדם על המשכנות מטלטלים מה שיהי ובתוך השנה מוטל על הגבאי? המשיכן ההוא ואחר כלות שנה מיום ההלוואה יכולים ורשאים הגבאים להתראת ולמכר המשכנות ע"פ השומא. " " "

נשכח בתקנה הקודם לזה שנכל שושן פורים יח' ההתחדשות באופן ובתנאי שיעשו שלשה בוררים ע"פ גורל ואותן הבוררים יש רשות בידם לעשות גבאים חדשים כרצונם הטוב הכשרים זה בזה. והבוררים בעצמם מחוייבים להיות כשירים וגם יש להם רשות להיות אחד מהם גבאי אבל לא יותר.

בוגעים הפסולים עדות ע"פ התורה אינם רשאים יחד להיות בהתמנות הגבאות, והראשון העולה דוחה את השני הבא אחריו וכן יח' מי שיהיה אשר בא

(1) ע"פ היתר עיסקא.

(2) חילוף כתב, Jahrb. d. j.-l. Gesellsch. XVIII, hebr. Abt. Obligation, ח' חילוף כתב, S. 31, n *

יבא לתוך החבורה יצ"ו לא יתמנה גבאי כ"א אחר כלות שנה ראשונה תמימה. " " " **הגבאים** מהוייבים להשגיח שכל בני החבורה יצ"ו ילכו ללות את המת עד תוך בית החיים ומקודם לכן לא יסוגו אחור אחד מן החבורה יצ"ו בקנס אחד גדול לצדקה דחבורה יצ"ו. " " "

תוך השנה כשיה' נראה לעין הגבאים יצ"ו להתאסף בני החבורה יצ"ו לפקח ולווכח באיזהו עסק מצוה ודבר קדושה יכולים ורשאים להגיד בקנס שלשה גדולים על איש אשר ימרה את פיהו ויאחר מלבא. . . .

איש אשר יבטא בשפתו להרע על החבורה יצ"ו שיהי' ללעג ולקלס ובזיון בעסק מצותם ענין המהרת המת או הביקור חולים יהי' מה שיהי' הדובר זרה וסרה נגד החבורה בכלל וזה יבורר שהיקל ויילול בכבוד עבודת המקום ובכבוד חבריות יקרא עירני ושכיבא הרי החבורה יכולים ורשאים לקנוס את האיש שהוא או את האשה ההיא בלי שום שאלת רב ומנהיג ומושל שימחה בידם עד סך שני טאליר מעהרריש כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר והעון יכופר ותיטב לה' משור פר. " " "

כאשר שכבר היו לעולמים התקנות קבועות וחצובים ומעשה אבותיהם בידיהם בחדר של אמת מתחזקים בעם ומתנדבים ראוי להחזיק הכת גיה טובים התקנות נוחים כטל וברביבים. ועין חיים למחזיקים ותומכיהם יאושר מיושב הכרובים נאם⁽¹⁾ משה בלא"א הקדוש הדרר אלחנן ולהיה פירדא חונה פה קק' שטייניץ חותם בריה ניסן שאנן⁽²⁾ ושקטל⁽³⁾ ונאם יהואל בר יצחק ז"ל צרפת איש דרעזניץ, ונאם מרדכי בלא"א שלם ז"ל ונאם הק. בנימין זאב בלא"א מהורר הלל זצ"ל מהעללישווא, ונאם הלוי אברהם⁽⁴⁾ בן מהורר שעפטיל הלוי. " " "

אלמלא לא נכתב ראוי לכתוב, עכשיו שנכתב כנ"ל ומי ראה אלו יוצאין ולא יוצא בפרט על החדר של אמת בכך באתי ג"כ לאשר דבריהם ולהתאמת וכל המאשר ומקיים יוכה להאריך ימיו ושנותיו בנעימים, ושכרו יהי' כפול מן השמים כיד הכותב היום יום ב' שושן פורים תיש לפ"ק נאם⁽⁵⁾ ישעיה בן הגאון הגדול מהרר שבתי שעפטיל סג"ל הורוויץ.

חדר ואמת נפגשו ופגעו בי להעתיק תקנות אלו הישנים: ודחוצא מישן לחדש תקנות הקדומים המתקיימים מגאוני קדמונים? דשנים ורעננים! שהיו קרועים ובלואים דלות תואר ורעים: ואמרתי אף ידי תכון עמנו: להעתיקם לשמו ולשמם: ולכתוב על ספר דברי הימים: בעש ברזל למען יעמוד ימים רבים: על זאת

(¹) ר' לעיל דף 24.

(²) ולמספר העמים 1655.

(³) על תקנות גאיו, סי' מח' דף כג: מיום ו' ה' אדר תיש לפ"ק מצאתי ח"י ראשי הגליל: נאם יהואל בר יצחק צרפית איש דרעזניץ (= Strassnitz, ובלשון כנען Strasnice). ונאם מרדכי הקטן מאויסטערליץ, והם המה החתומים על תקנות הח"ק בשטייניץ, יהואל בר יצחק צרפתי, ומרדכי בן שלם.

(⁴) על תקנות גאיו סי' מח' חתום: הלוי אברהם מרדכי הלוי, ואפשר שהוא הנזכר לעיל אברהם בן מוה"ר שעפטיל, והעד שם היחוס "הלוי" בראש ובסוף שמו.

(⁵) ר' לעיל דף 24.

שבתו אהובים: לאל הרופא חולים ומהיה מתים: יביאו במהרה בימינו מהבא להחם לפ"ק נאום הקטן שמואל במהור"ר שלמה הכהן ז"ל חזן וסופר דק"ק ברודא לע"ע:

התקנות הנ"ל נעשו ותקנו ע"י החבורה קדישא דק"ק שטייניץ יע"א משנים קדמוניות אך שנשטששו ולא הי' דשומם ניכר והועתקו אות באות הכתיבה תמה לפ"ק ע"י הר"ר שמואל חזן מברודא זצ"ל והנה עתה שחזרו ונשטששו והאותיות פורקות והעיר את רוחו היהו כמר דוד בן המנוח כמר שמואל ז"ל ונדבכה לבו הטהור לחדש התקנות והויל זהב מכספו ושילם שכר כתיבה להתורני הרר מרדכי בן הרר הירץ קורא מביועניץ למען תהי' למשמרת לו ולזרעו אחריו. והי' ברחמינו יעזור ויגן לכל "החותם" בו נעשה ונגמר היום יום גימל שנכפל בו כי טוב למספר בני ישראל שנת תקכ"ה לפ"ק

הרב אב"ד דקהלתינו מהור"ר פנחס נר"ו, ⁽¹⁾ הרב מר"ה הירש ב"ח נ"י, ⁽²⁾ הר"ר שמע"י בר"ש, הרר יאקב בר"ש, הרר דוד צבי בש"ל ז"ל, הרר איצק במ"א, הרר יאקל ב"ל, הרר פנחס במ"י פרצוויא, ⁽³⁾ הרר משה במ"א, הר"ר הרשל ביא ש"מ, כ' משה ביא, הר"ר ליב יוול, הרר משה בממח"ז, כ' יודא בר"ט, הרר מנדל בר"ש, הרר דוד במ"י סג"ל, הרר עקיבא ב"ש, הרר שלום ביאבד נרו, הר"ר אפרים בא"ז, הרר משה צבי בר"י, כה' מענדל בר"י, הרר דוד בר"א, הרר ליב בר"א ז"ל, הרר שמחה בר"ט, הר"ר זימל בהרב ז"ל, כה' ליב הר"ל ז"ל, הרר שמואל בר"ל, כ' פרץ ב"ש ז"ל, כ' אהרן בער ב"ש, כ' מרדכי בר"ש, כ' איצק בר הירש, כה' אהרן בר פנחס פרצוויא, ר' מרדכי בראק, ר' מרדכי בר יודא ווינטר, האלוף הקצין הר"ר יוסף מ"ש, ⁽⁴⁾ כ' שמעון באק, ר' משה דושאק, התו' מר"ה בער פיקסל, משה בר"ל, ה' יונתן בר"ה, כה' נוסמאן זאממער, קלמן שיין, התורני מר"ה שמואל זנוניל בריף, התו' ה' יונתן שיף מהעלישוויא, ⁽⁵⁾ כמר משה לאמבערג, מרדכי

⁽¹⁾ קודם שנת תקמו רב בשטייניץ.

⁽²⁾ יעקב צבי ב"ר משה אריה ליב ב"ח פילבאגען, בעל מחבר ס' חשרת מים, הסכים על ס' שמלה חדשה. המשה וארבעים שנה כהן לפאר בקהל עדה שטייניץ. כיום ג' ב' דחנוכה תקפו לפ"ק כתב צווי האחרון וכיום ג' ט' שבת תקצב עוב צאן מרעיתו ושבק חיים לכל חי. ר' בן — יעקב, אוצר הספרים ח' Löwenstein; 877 מפתח ההסכמות No. 1048 — בנו ר' יוסף ב"ח פילבאגען הי' אב"ד בקוניץ, בנראם מעזעריטש ואח"כ בהעלישוויא.

⁽³⁾ ר' לעיל דף 25.

⁽⁴⁾ מ"ש = מיכעלשטעטטען.

⁽⁵⁾ יונתן שיף הי' מושנת 1858 עד שנת 1820 שמש ונאמן בנא"א, ר' פנקס דקהל גא"א דף קס. וקעו.

הרש לאנגער, פנחס טוים, ר' יעקב שטרוים, ר' שמואל ב"ן קיהן, העשל גארפונקל,
 ר' ענועל עהרענצווייג, מו"ה משה שמואל שטרוים, ר' ליב אדלער, ר' מרדכי
 הערצקא, ⁽¹⁾ ר' בער פוקס, ר' יצחק ג"ש, ⁽²⁾ ר' אלי' ניב, ⁽³⁾ ר' מענדל ק"ב, ⁽⁴⁾
 ר' זעליג ווימ, ⁽⁵⁾ זלמן ברוין.

⁽¹⁾ כינוי משם נפתלי, וה' לשם משפחה Herzka.

⁽²⁾ ג"ש = גאלדשמיער.

⁽³⁾ ג"ב = נייבויער.

⁽⁴⁾ ק"ב = קארנבליה.

⁽⁵⁾ ווימ = וויצמאנן.

2. In beiden Listen ist Pischas b. Eljakim als Kohan an die Spitze gestellt worden; bei den Leviten ist das nicht geschehen.

3. Die Schreibung יצחק בן יצחק in der zweiten Liste, wozu der Herausgeber ein Fragezeichen setzt, ist vielleicht kein Fehler, sondern entspricht der landläufigen Aussprache (Eldwer).

4. Za S. 101 Anm. 2. Der Name „Sallia“ kommt in einer Urkunde vom J. 1368 vor; s. I. Schwarz. Das Wiener Oberr. S. 108. Einen anderen Fall aus dem Jahre 1333, ebenfalls aus Wien, s. „Wiener Gelehrte“ S. 157.

Wien.

Kraus.